

HELSINGIN PONNISTUKSEN HISTORIIKKI

HUOM. LISÄTTÄVÄ MUUTAMIA KUVIA!

1880-LUKU: SEURA PERUSTETAAN

Helsingin Ponnistus perustettiin tiistaina 6. syyskuuta 1887. Seuraa perustamassa oli kuusi helsinkiläistä nuorta miestä. Johtokunnan kooksi määrättiin kolme henkeä.

Perustajajäsenistä tiedetään Damin lisäksi kolme muuta. Heitä ovat Johan Manner (1870-luultavasti 1962), Kaarlo Suckmann (1864-1916) ja Karl Vinberg (1867-kuolinaika tuntematon). Damm syntyi vuonna 1864 ja kuoli vuonna 1944.

Perustamiskokouksessa lajeiksi määriteltiin voimistelu ja retkeily. Seuraavana vuonna uusina tulivat hiihto, mäenlasku ja nyrkkeily. Vuonna 1889 lajivalikoimaan lisättiin yleisurheilu. Vuonna 1888 jäsenmäärä nousi jo 58:aan, mutta vuonna 1889 koettiin seuran ensimmäinen kriisi. "...koska tämä jäsenpolvi on veltoa.", kuului analyysi.

Ennen Ponnistusta oli maassa jo nelisenkymmentä urheilu- tai liikuntaseuraa, mutta ne olivat muun muassa joko kuviteltuun tai todelliseen maanpuolustustarpeeseen perustettuja pursiseuroja ja yläluokan ampuma- ja metästysseuroja. Ponnistus oli ensimmäinen, jonka tarkoitus oli huolehtia työväestön ja tavallisen rahvaan fyysisestä hyvinvoinnista.

1890-LUKU: TOIMINTA VAKIINTUU

1890-luvulla toiminta alkaa pikkuhiljaa vakiintua. Harjoitussaleja saadaan lisää, vuonna 1892 kuvernöörinvirasto hyväksyy Ponnistuksen säännöt, Ponnistus osallistuu voimistelujuhliin Helsingissä, järjestää omat valtakunnalliset juhlat vuonna 1896 ja tekee samana vuonna esiintymismatkan Rääveliin (Tallinna).

Vuonna 1897 seura julkaisee ensimmäisen suomalaisen urheilukirjan, Viktor Dammin *Perustakaa voimisteluseuroja* ja vuonna 1899 edelleen *Työväen voimistelukirja seuroja varten*. Vuonna 1897 esitettiin ensi kerran ajatus valtakunnallisesta liikunnan keskusjärjestöstä.

Vuosikymmenen puolivälissä seuran toiminta alkaa juurtua työväestöön ja jäsenmäärä nousee yli kuudenkymmenen. Lajivalikoima kasvaa miekkailulla, joka jäi marginaaliseksi, soudulla, josta tuli suosittu harrastus, pyöräilyllä, joka oli koko maassa suosittua ja vuonna 1898 painilla. Vuosikymmenen lopussa jäsenmäärä on jo toista sataa. Uudet säännöt hyväksyttiin vuonna 1898.

Seuran taloustilanne oli hyvä. Ponnistus omisti viisi kanoottia ja veneen, tilinpäätökset olivat plussan puolella. Vuonna 1898 kaupunki antoi 400 markan (n. 1600 euron) avustuksen juniorityöhön.

1900-LUKU: UHKAROHKEAT

Uuden vuosisadan ensimmäinen vuosikymmen oli huimaa eteenpäinmenoa. Vuonna 1900 järjestettiin Kaisaniemessä suuret voimistelujuhlat, joitten yhteydessä myös perustettiin valtakunnallinen keskusjärjestö SVUL.

Ponnistus sai juhlista runsaasti kiitosta. Suomen Urheilulehti v. 1900 kirjoitti juhlista seuraavasti:

"Ponnistus on maamme suurin voimisteluseura. Siihen kuuluu noin sadan verran jäseniä miehiä, nuorukaisia ja poikia. Nytkin oli esiintyvien jäsenten määrä Ponnistuksessa suurempi kuin missään muussa

yhdistyksessä. Siitä tosin kyllä oli seurauksena jonkinmoinen epätasaisuus liikkeiden suorittamisessa. Tulokset olisivat epäilemättä tulleet paremmaksi jos tästä seurasta kuten muistakin olisi ainoastaan pienempi valiojoukko esiintynyt. Mutta se ei ollut sopusoinnussa Ponnistuksen kiitosta ansaitsevan aatteen kanssa, joka kuuluu: parempi saada suuri joukko ruumiinharjoituksiin innostumaan, kuin kehittää joitakuuta harvoja ylentaitaviksi, muitten kaikkien välinpitämättöminä pysyen. Siinä ajatuksessa Ponnistus on oikeassa ja siitä ansaitsee erityistä kiitosta. Muuten olisivat useat sen jäsenet mestaria telineharjoituksissa."

Vuonna 1901 perustettiin naisjaosto. Vuonna 1903 ohjelmaan otettiin jalkapallo ja ensimmäinen virallinen ottelu pelattiin vuonna 1907 kärsimällä tappio Herkulekselle. Vuonna 1904 jäsenmäärä nousi jo yli 70 jäsenen. Vuodesta 1908 seurassa toimi painitalli, joka tuotti Alfred Mantilan johdolla huippumiehiä myös myöhemmin ammattilaisiksi.

Vuosikymmenen lopulla kilpailu huipuista alkoi kiristyä ja Ponnistuskin menetti suuren osan yksilölajien huippumiehistään. Näistä mm. Albin Stenroos voitti myöhemmin olympiakultaa. Osasyynä oli raha. Ponnistus oli vuonna 1902 kirjannut sääntöihinsä ehdottoman amatööriyden periaatteen. Ponnistuksesta lähteneet perustivat myös lukuisia muita seuroja. Näitä ovat mm. Jyry, Kullervo, Herkules, Unitas sekä HJK.

Ponnistuksen teoreetikot laativat sääntöjä ja arvostelujärjestelmiä urheilun systematisoimiseksi, vuonna 1909 ilmestyi *Ponnistuksen käsikirja* ja vuonna 1901 alkoi ilmestyä käsinkirjoitettu Ponnistaja -lehti. Viktor Damm halusi kuitenkin seuralle ehdottoman johtoaseman, joten tämä ei hänelle riittänyt, vaan vuonna 1903 hän provokatiivisesti ehdotti seuran lakkauttamista. Ehdotus ei saanut yhtään ainoaa kannattajaa.

1910-LUKU: VASTAKOHTIEN VUOSIKYMMEN

Vuosikymmen alkoi Oulunkylässä järjestetyillä suurilla kilpailuilla, joissa Kolehmainen veljekset voittivat viestinä juostun maratonin. Yleisöä oli yli 2000 henkeä. Seuraavana vuonna kuitenkin kirjatyöntekijöiden raju palkkataistelu jakoi seuran. Suuri osa jäsenistä oli lakkolaisia ja jäsenistä jakaantui kolmeen osaan. Jäsenmäärä putosi alle 50 jäsenen. Kriisi huipentui vuonna 1918 sisällissodassa, jossa ponnistulaisia taisteli molemmilla puolilla. Oltiin aina ponnistettu kansasta ja kansa oli jakaantunut.

Vuosikymmenen puolivälissä yritetään urheilulliselta pohjalta uudestaan ja lupaavasti. Damm perusti 1915 veteraanien kanssa veljespiirin *Vanhat Ponnistajat*. Naisvoimistelu piristyy, kun ohjaajana toimi Hilma Syvälahti eli myöhemmin opetusneuvos Hilma Jalkanen. Jalkanen oli suomalaisen naisvoimistelun uranuurtaja, jonka mukaan voimistelu oli yksilöllistä vapautta.

Myös jalkapallo palautettiin vuonna 1915 uudestaan ohjelmaan ja vuonna 1916 päätettiin peliasusta. Mustat housut ja musta-valkoinen raitapaita olivat valinta, joka kestää myös tänään. Samana vuonna Ponnistus liittyi Palloliittoon ja sen sarjoihin.

Venäjällä tapahtui vallankumous, Suomi itsenäistyi, olosuhteet kärjistyivät sisällissotaan ja sodan jälkeen Ponnistus kieltäytyi erottamasta punaisia jäseniään. Se johti Palloliitosta ja SVUL:sta erottamiseen ja yhdessä muiden kohtalotoverien kanssa Työväen Urheiluliiton, TUL:n perustamiseen. Seuraan jäi vuonna 1919 seitsemän jäsentä.

1920-LUKU: UUSI ALKU NUORESSA SUOMESSA

1920-luku aloitetaan tilanteessa, missä nuoret miehet palaavat vankileireiltä. Toiminta aloitetaan

käytännössä uudestaan, tyhjästä ja siksi ensimmäinen ratkaisu oli liittyä puoluejäseneksi sosialidemokraattien Sörnäisten osastoon. Näin saatiin jäseniä ja muun muassa naisosasto elpyi. Vuonna 1923 ratkaisu oli tehnyt tehtävänsä, puolueesta erottiin ja vuonna 1924 seura saatiin viimein rekisteröityä. Varsinkin seuran urheilijajäsenet olivat tyytyväisiä.

Toiminnan painopiste on yhä selvemmin joukkueurheilussa. Vuonna 1920 seura lähtee mukaan jääpalloon, mutta jalkapallosta on muotoutumassa päälaji. Yleisurheilu ja muun muassa mäenlasku kulkevat siinä sivussa. Vuonna 1929 seura järjestää ensimmäisen kansainvälisen pelinsä Pallokentällä. Vastustaja tuli toisesta tuoreesta tasavallasta Virosta. Vieraat voittivat 3-1.

Vuonna 1923 seura tekee kauaskantoisen päätöksen ja vuokraa jäsenistön virkistyskäyttöön osan Kivinokasta. Vuonna 1927 seura viettää 40-vuotisjuhlata ja julkaisee ensimmäisen kaikkiaan viiden julkaistun historiikin sarjasta. Kirjoittaja oli 24-vuotias Matti Leskinen.

Ponnistaja -lehti ilmestyy säännöllisesti. Seura on vakavarainen. Urheilutoiminta pyörii TUL:n piirissä. Se on vilkasta ja tuloksekasta. Siitä huolimatta jäsenmäärä käsittämättömästi laskee. Vuonna 1921 se oli 200, 1923 enää 123 ja 1925 vain 85 kunnes se lähtee taas nousuun ja on juhluvuonna jo 171 jäsentä.

1930-LUKU: ULASTA KOHTI DEMOKRATIAA JA SOTAAN

Vuonna 1929 tapahtui Yhdysvalloissa suuri pörssiromahdus. Se oli lähtölaukaus maailmanlaajuiselle lamalle, joka ulottui Suomeenkin pulakautena. Ympäri maailmaa valtaan nousivat diktatuurit paitsi Pohjoismaissa, jossa Ruotsissa alettiin rakentaa kansankotia ja Suomessa pulakauden jälkeen 1930-luvun lopulla, maailmansodan kynnyksellä, alkoivat olot parantua ja itseasiassa demokratia alkoi vahvistua.

Näin myös Ponnistuksessa. Aikuisjäsenten määrä kitkutteli koko -30-luvun sadan molemmin puolin, mutta junioritoiminta oli vahvaa ja junioreita oli mukana yli 150. Organisaatio kehittyi ja johtokunnan apuna toimi neljä jaostoa eli nais-, nuoriso-, palloilu- ja urheilujaostot. Vuonna 1933 Ponnistus juurtui Kivinokan Rälläkkäniemeen ja sinne rakennettiin jalkapallokenttä, joka siitä lähtien on toiminut kesäisenä harjoittelukeskuksena. Toisaalta, Työväen Luistinrata Oy teki konkurssin pulakauden aikana 1932.

Päälajit ovat miesten puolella jalkapallo, jääpallo ja naisten puolella voimistelu, joka oli erittäin vilkasta. Jalkapallossa Ponnistus pelasi TUL:n mestaruussarjaa. Vuonna 1934 ponnarit voittavat pronssia. Ponnareita pelaa säännöllisesti TUL:n liitto-joukkueessa muun muassa työläisolympialaisissa Antwerpenissa 1937 ja sovun merkinä vuonna 1939 pelatussa TUL:n ja Palloliiton liitto-ottelussa. Tähtipelaajia ovat Toivo Pulkkinen, Eino Tarkiainen, Lasse Salo, Armas Savolainen, Pentti Kelomäki ja Aatos Lehtonen, joka pelasi vuosikaudet maajoukkueessa ja oli myös maajoukkueen päävalmentaja. Hän on osa pitkää ketjua muualle siirtyneistä ponnistuskasvateista.

1940-LUKU: SOTAVUOSISTA NOUSUUN

Suomi joutui II maailmansotaan marraskuussa 1939 ja rauha koitti huhtikuussa 1945. Siinä välissä Suomi kävi kolme sotaa, talvisodan, jatkosodan ja Lapin sodan. Talvisodan ja jatkosodan välissä oli vajaan puolentoista vuoden välirauha. Vuonna 1940 Suomessa piti olla olympialaiset. Niitä ei tullut, mutta sodan aikakin valmisteluita vielä hiljaisesti jatkettiin. Joukko ponnistuslaisia osallistui tähän työhön. Vuonna 1940 Ponnistus alkaa myös veikkausasiemieheksi.

Jatkosodassa oli kahden vuoden asematavaihe, jolloin nuoret, naiset ja kotirintamalla olleet miehet alkoivat rakentaa uutta sukupolvea erityisesti jalkapalloon. Osa miehistä myös kotiutettiin. Vuonna 1944 pelatussa TUL:n mestaruussarjassa oli Ponnistus johdossa, kun se suurhyökkäyksen alettua keskeytettiin. Kaikkiaan kuusi Ponnistuksen jäsentä kaatui talvi- ja jatkosodassa.

Sodan jälkeen alkoi kiihkeä uuden elämän tavoittelu ja tämä näkyi myös Ponnistuksen toiminnassa. Naistoiminta oli vilkkaimmillaan vuosina 1945-46. Seuraavana vuonna seuran täyttäessä 60 vuotta, tekivät myös miehet vahvasti paluuta. Jäsenmäärä nousi ja oli 319. Jääpalloilijat selviytyvät TUL:n mestaruussarjan loppusarjaan, jalkapalloilijat nousevat TUL:n mestaruussarjaan ja jääkiekkoilijat pelaavat piiritasolla.

Seuraavana vuonna, 1948, tämä kehitys sitten kulminoitui. Jalkapallossa pelattiin maan yhteisessä mestaruussarjassa, tosin tippuen ja tuolloin alkoi myös Tapio Pykkösen maajoukkueura. Jääpallossa voitettiin hopeaa TUL:n mestaruussarjassa ja maajoukkuekomentajia saavat Sulo Santanen, Olavi Kero ja Martti Laitinen. Vuonna 1949 jääpallossa pelaa eri sarjatasoilla peräti kuusi ponnarijoukkuetta. Nuori sukupolvi on astunut esiin.

1950-LUKU: LENTOPALLOA JA ARKISTA PUURTAMISTA

1950-luku oli ankaraa ja -40-luvun lopun kiihkeän elämänjanon jälkeen myös puritaanista jälleenrakennusaikaa. Toisaalta vuosikymmen synnytti myös ensimmäistä kertaa selvästi erillisen nuorisokulttuurin, joka siitä pitäen on leimannut maailmaa.

Ponnistuksen jäsenmäärä vakiintui reiluun kolmeensataan, kunnes se sitten juhluvuonna 1957 tipahtaa kahteen ja puoleensataan. Juhluvuonna hyväksytään uusi tunnuslause Kunnia entinen - voimamme nykyinen ja otetaan käyttöön uusi lippu. Uusi, pääpiirteittäin nykyinen merkki otetaan käyttöön seuraavana vuonna. Vuonna 1955 seurassa arvioitiin toiminnan olevan "paikallaan polkemista". Arkinen, suomalainen puurtaminen leimasi sitäkin.

Urheilullisesti vuosikymmen oli jääpallon, jääkiekon ja lentopallon. Jääpallossa noustiin TUL:n mestaruussarjaan kunnes vuonna 1956 kaikki palloilu keskitetään Palloliittoon. Jalkapalloilijat olivat pelanneet yhteissarjoissa jo vuodesta 1948. Heidän tiensä oli vuoristorataa ja vuonna 1955 romahdetaan jo maakuntasarjaan. Kuitenkin Tapio Pykkönen ja Martti Laitinen olivat maajoukkuemiehiä ja Laitinen osallistui jopa Helsingin olympialaisten avajaisten soituviestiin.

Jääkiekkoilijat nousivat vuonna 1950 TUL:n mestaruussarjaan ja pelasivat myös Jääkiekkoliiton Suomensarjassa ja karsivat vuonna 1954 noususta SM-sarjaankin. Vuonna 1959 Ponnistus liittyi Jääkiekkoliittoon, luopuu paikasta Suomensarjassa ja lopettaa koko toiminnan vuonna 1966.

Lentopallojaosto perustetaan vuonna 1953, lakkautetaan seuraavana vuonna ja vuonna 1955 naiset ottavat sen haltuunsa. Tuloksena oli seuran kaikkien aikojen menestys. Naiset voittivat SM-kultaa vuonna 1958 ja 1962, hopeaa vuonna 1960 ja pronssia vuonna 1957. Sinikka Pykkänen valitaan maajoukkueeseen.

1960-LUKU: KANSAINVÄLISTYMISEN AIKA

1960-luvulla varttui ensimmäinen sukupolvi, joka ei ollut itse kokenut maailmansotaa. Samaan aikaan populaarikulttuuri ja esimerkiksi televisio löi läpi. Myös Ponnistus loi yhteyksiä maailmalle. Jalkapallo oli asustuskeskuksien ykkösjoukkue-urheilu. Maailmalla se alkoi ammattilaistua, mutta ei Suomessa.

Ponnistuksesta tuli puhdas jalkapalloseura, kun vuonna 1963 jääpallo lopetetaan, 1966 lopetetaan sarjajääkiekkoilu ja naisten lentopallo jää harrastukseksi. Ennen sitä naiset voittivat toki vielä Suomen mestaruuden vuonna 1962 ja ovat voittaneet myös Lentopalloliiton yhteisjoukkueenkin.

Jalkapalloilijat tipahtavat vuonna 1963 maakuntasarjaan ja tekevät päätöksen: tästä noustaan ja pian. Seuraavana vuonna käytiin treni- ja ottelumatkalla Neuvostoliitossa ja joukkue nousi Suomensarjaan. Vuonna 1967 Ponnistus nousi valmentaja Harri Häggin johdolla mestaruussarjaan. Joukkue luotti omiin kasvatteihin, mutta kävi leirillä Madeiralla. Visiitti mestaruus-sarjaan jäi yksivuotiseksi. Keskimääräinen

katsojamäärä oli 3893 katsojaa. Seuran oma ennätys syntyi Reipas -ottelussa ja se on 6287. HJK-Ponnistus -derbyä todisti 9919 maksanutta katsojaa.

Kauden jälkeen joukkueelta kysyttiin, haluavatko he yrittää uudestaan. Vastaus oli kyllä. Seuraavana vuonna alettiin projekti ja käytiin pelimatalla DDR:ssä.

Vuonna 1964 vietettiin Viktor Dammin 100-vuotissyntymäpäiviä ja Otava julkaisi Helge Nygrenin kirjan *Viktor Damm ja hänen ponnistajansa*. Bingotoiminta aloitetaan ja seura muuttaa Aleksis Kiven kadulta Toiselle linjalle vuonna 1969.

1970-LUKU: JÄRJESTÖ KÄÄNTYY SISÄÄN - URHEILU ULOS

Yhteiskunnallisesti -60-luvun lähes anarkistinen vapauden tunne vaihtui betonoituneeseen kylmään sotaan ja illuusiottomaan valtapolitiikkaan. Koska Ponnistus on osa yhteiskuntaa, heijastui tämä tietysti myös seurassa. Seuran ulospäin suuntautuva toiminta ei ollut kovin näkyvää vaan se on omankin arvion mukaan kaavamaisista. Jäsenmäärä nousee kuitenkin viidessä vuodessa sadalla yli neljänsadan. Vuonna 1977 seura täyttää 90 vuotta tunnuksella "*90 vuotta työväen urheilua*", toimisto muuttaa Sakarinkadulle ja Ponnistaja -lehteä elvytetään.

Urheilullisesti seura on kuitenkin vahvoilla. Edustusjoukkue leireilee vuonna 1970 Italiassa, 1972 Mallorcalla, 1973 Kanarian saarilla ja 1974 Hollannissa. Kaudeksi 1973 joukkue nousee jälleen lupauksensa mukaisesti mestaruussarjaan, mutta tippuu taas yhden kauden jälkeen. Sen jälkeen Ponnistuksen kultainen sukupolvi hajoaa, mutta A-nuoret voittavat SM-hopeaa vuonna 1973. Uutta nousua ei kuitenkaan tule vaan vuodet 1974-1977 pelataan ykkösdivisioonassa ja sen jälkeen tiputaan kakkoseen. A-nuoret voittavat tosin vuonna 1979 sarjansa TUL:n liittojuhlassa.

1970-luvulla naisjalkapallo vakiinnuttaa asemat Suomessa. Ponnistuksessa toiminta aloitetaan vuonna 1974 Harri Häggin aloitteesta. Kaudeksi 1977 naiset nousevat mestaruussarjaan, mutta visiitti jää pikaiseksi. Samana vuonna aloitetaan keväinen harjoitusturnaus Ponnariturnaus.

1980-LUKU: SATA VUOTIAS PANOSTAA NUORIIN

1980-lukua pidetään yltyökyllisyyden aikakautena vasta-painona 1950-luvun kovalle työlle, 1960-luvun iloiselle kiihkolle ja kansainvälisyydelle ja 1970-luvun harmaalle kollektiivisuudelle. Nyt Ponnistus poikkeaa ajan kuvasta. Ponnistus pikemminkin vahvistuu järjestönä ja jäsenmäärä satavuotisjuhlavuonna 1987 on jo 516 kun se vuonna 1981 oli 413.

Tämä siitä huolimatta, että edustusjoukkue tyhjeni vuonna 1981 ja vuonna 1983 se tippuu jo kolmoseen. Pääasiassa kuitenkin pelataan kakkosessa. Syy on panostaminen junioritoimintaan. Jo vuonna 1980 A-juniorit kävivät leirillä Tshekkoslovakiassa ja B-juniorit Ruotsissa. Vuonna 1982 joukkueita on eri sarjatasoilla jo kahdeksan ja vuonna 1986 perustavat tytöt D-juniorijoukkueen. Vuonna 1982 aloitetaan yhteistyö leningradilaisen Smenan jalkapallokoulun kanssa. Samana vuonna herätetään henkiin nuorisajaosto. Ahkera junioreiden leiritys ulkomailla jatkuu koko vuosikymmenen mm. Kreikassa. Tuloksia nähdään seuraavina vuosina. -70-80-luvun junnuja on myös vieläkin valmentajana vaikuttava Tommi Paavola. Paavola oli ensimmäinen Ponnistuksen kasvatti, joka pelasi ulkomailla ammattilaisena. Lukuisista seuroista huolimatta Paavola pysyi ponnarina kaiken aikaa ja siirrot olivat viimeistä lukuunottamatta vuokradiilejä.

Vuonna 1986 päättyy "piippokratia" eli Esko Piipposen 28-vuotinen puheenjohtajuus. Uusi puheenjohtaja on maajoukkueen huoltaja Jaakko Lempinen. Vuonna 1987 seura viettää satavuotisjuhliiaan aktiivisissa merkeissä. Seura julkaisee omakustanteena kaikkiaan viidennen ja toistaiseksi viimeisen kirjamuotoisen historiansa, Helge Nygrenin *Vuosisadan mittainen ponnistus*.

1990-LUKU: SUOMI SYÖKSYY LAMAAN - PONNISTUS URHEILEE MENESTYKSELLÄ

1990-luvulla Neuvostoliitto hävisi lopullisesti kylmän sodan ja lakkasi olemasta. Osittain siitä syystä vuosikymmenen ensimmäisellä puoliskolla Suomi syöksyi historiansa suurimpaan lamaan. Maassa oli pahimmillaan puoli miljoonaa työtöntä ja kansakunnan varallisuus jaettiin totaalisesti uudelleen. Siinä yhteydessä osuuskuntapohjainen punapääoma katosi. Ponnistus menetti seuran ydinalueella Sakarinkadulla olleen toimiston 1994 ja joutui Hitsaajankadulle. Siitä jouduttiin luopumaan vuonna 1999. Vaikutukset myös Ponnistuksen toimintaan olivat dramaattiset.

Ponnistuksen edustusjoukkue nousi vuonna 1992 valmentajansa Jari Niinin johdolla ykköseen. Nousu jatkui vuonna 1994 Veikkausliigaan ja samana vuonna Suomen jalkapallovalmentajat myös palkitsivat Niinin. Kuriositeettina mainittakoon, että vuoden 1992 valmentajaksi oli valittu Jari-Pekka Keurulainen, Ponnistuksen kasvatti, joka on vuodesta 1984 ollut myös maajoukkueen fysioterapeutti.

Nousu aiheutti aikamoisen innostuksen ja kaikki näyttikin olevan valmiina. Sitten tukijat menivät konkurssiin, joukkuetta ei saatu vahvistettua ja Jaakko Lempisen mukaan lyhyen aikaa mietittiin vakavasti sarjapaikasta luopumista, koska tiedettiin, että se tulee olemaan taloudellisesti vaikea pala.

Urheilu voitti, taas kerran. Ponnistus pelasi kotiottelunsa Velodromilla. Liigaa supistettiin ja tämäkin teki urakasta hikisen. Eväät eivät riittäneet ja Ponnistus tipahti ykköseen. Siellä joukkue pelasi vuodet 1996 ja 1997 kunnes jatkoi matkaa kakkoseen.

Ponnistuksen pitkäaikainen puheenjohtaja, intohimoinen jalkapallovaikuttaja Esko Piipponen kuoli vuonna 1995.

2000-LUKU: UUSI AIKA KOITTA

Uudella vuosituhannella ponnareitten organisaation vahvin osa oli eläkeläiskerho Höppänät, joka kokoontui aktiivisesti, hoiti Kallion luistinradan kioskitoimintaa ja kotiotteluiden buffettia. Seuralla ei ollut toimistoa. Jaostojärjestelmä ja Kivinokka olivat selkärankoja. Riitta Hanganpäästä tuli vuonna 2004 seuran ensimmäinen naispuolinen puheenjohtaja. Hän toimii myös edustusjoukkueen joukkueenjohtajana.

Jäsenmäärän laskettiin vuosikymmenen alkupuolella junioreineen olevan yli 500, joten potentiaalia kyllä oli. Vuosikymmenen loppupuolella junioritoiminta romahti osin, koska emoseura ei pystynyt vastaamaan sen haasteisiin. Joukkueet joko hiipuivat tai siirtyivät valmentajineen muualle. Vuonna 2008 loppui toiminta kokonaan. Vuonna 2009 toiminta aloitettiin uudelleen Reilulla arvopohjalla järjestetyllä futiskoululla ja futiskerholla. Ydinalueeksi määriteltiin Kallio-Vallila-Hermanni.

Urheilullisesti edustusjoukkue oli aluksi heiluriliikkeessä kolmosen ja kakkosen välillä. Myös valmentaja vaihtuu usein. Vuonna 2007 edustusjoukkueen valmentajana aloitti entinen huippupelaaja Jani Kurvinen ja silloin joukkue yritti tosissaan paluuta liiton sarjoihin. Tavoite ei toteutunut ja Kurvinen vaihtoi kolmen kauden jälkeen muualle. Naiset valuvat pikkuhiljaa alaspäin ja pelasivat vuonna 2007 jo nelosessa.

Historiikin kirjoittajat

Kenneth Cederberg
Harri Eljanko
Mauri Forsblom

Eero Haapanen
Riitta Hanganpää
Marjaana Hautamäki
Päivi Härkönen
K.A. Leväaho
Pekka Ollilainen
Tuomas Peltonen
Mika Roos
Reijo Sormunen (jossei kirjoittajaa ole erikseen mainittu)

Lähteet

Forsblom, Mauri: 75 vuotta helsinkiläisen jalkapalloilun hyväksi, SPL:n Helsingin piiri 1999
Hentilä, Seppo: Suomen työläisurheilun historia 1-3, Karisto 1982
Jalkapallokirja, Suomen Palloliiton julkaisema tilasto- ja vuosikirja 1948-2007
Lautela, Yrjö, Wallén, Göran: Rakas jalkapallo - sata vuotta suomalaista jalkapalloa, Teos 2007
Möttönen, Heikki: TPS:n kronologinen historiikki, käsikirjoitus seuran kotisivuilla
Nygren, Helge: Viktor Damm ja hänen ponnistajansa, Otava 1964
Nygren Helge: Viktor Dammista Esko Piipposen, seuran itse kustantama 1973
Nygren Helge: Vuosisadan mittainen ponnistus, seuran itse kustantama 1987
Railo, Raimo: Sata vuotta ja ylikin Suomalaista Voimistelua ja Urheilua, Liikunnan ja Urheilun Maailma 1-10/2000
Syrjäläinen, Antti: Miksi siksi loikkariksi? Huippu-urheilijoiden loikkaukset TUL:sta SVUL:oon 1919-1939. Väitöskirja Joensuun yliopistosta. Julkaistu 2008 sarjassa Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä tutkimuksia.
Vuorinen, Juha & Kasila, Raimo: Pelimiehet, Urheilumuseosäätiö, 2007
Jalkapallon pikkujättiläinen, toimittaneet Juha Kanerva, Antti O. Arponen, Markku Heinonen, Juha Tamminen ja Vesa Tikander, WSOY, 2003
Nokea ja pilvenhattaroita - Helsinkiläisten ympäristö 1900-luvun vaihteessa, toimittaneet Laakkonen Simo, Laurila Sari ja Rahikainen Marjatta, Helsingin kaupunginmuseo, Narinkka 1999
Työväen Urheilukalenterit 1921-1927 (TUL, Helsinki)
Työväen Urheiluliiton vuosikirjat 1928-1940 (TUL, Helsinki)

Jaakko Lempisen arkistot
Markus Mörskyn arkistot
Aarne Oksasen arkistot
Pentti Piipposen arkistot
Tapio Pylkkösen arkistot
Seuran kausijulkaisut

Kiitos

Kansan Sivistysrahasto / SAK:n kulttuurirahasto
Kansan Arkisto
Kansan Uutiset
Työväen Arkisto
Kirsti "Kikka" Grönholm
Jussi Lampinen
Jaakko "Jaska" Lempinen
Maila Pylkkönen
Joonas Sarelius / 90 minuuttia
Sulo "Supa" Santanen

Heidi Soininen / Suomen Palloliitto
Merja Vilén / Urheilumuseo